На паліцу

ПРА ВЫСОКАЕ І ЗЯМНОЕ

Сёлета адна з вялікіх святынь хрысціянскага свету — Жыровіцкі Свята-Успенскі стаўрапігіяльны мужчынскі манастыр — адзначае адразу два юбілеі: 550-годдзе з'яўлення абраза Жыровіцкай Маці Божай (гэту ўнікальную рэліквію прызналі цудатворнай і праваслаўная, і каталіцкая канфесіі) і паўтысячагоддзе з часу заснавання самой абіцелі. Цікавасць да знакавых дат вялікая як у Беларусі, так і далёка за межамі нашай краіны.

Маштабныя ўрачыстасці ў Жыровічах у сувязі са складанай эпідэміялагічнай сітуацыяй давялося адкласці — хутчэй за ўсё, іх перанясуць на некалькі месяцаў. Але падарункі да свайго свята адзін з найстарэйшых праваслаўных цэнтраў Беларусі ўсё ж атрымае — прынамсі, іх падрыхтавалі некалькі айчынных выдавецтваў.

Як нядаўна ўжо расказвала «Звязда», энцыклапедычны даведнік **«Жыровічы: пад святым пакровам»** тыражом 1000 асобнікаў убачыць свет у «Беларускай Энцыклапедыі імя Петруся Броўкі». Выданне, укладальнікам якога стаў прарэктар па навуковай рабоце Мінскай духоўнай семінарыі і Мінскай духоўнай акадэміі Аляксандр Слесараў, утрымлівае разнастайную інфармацыю пра гісторыю і сучаснае жыццё абіцелі і аграгарадка Жыровічы, пра цудадзейны абраз Божай Маці, пра лёсы царкоўных дзеячаў, чыя духоўна-асветніцкая праца была звязаная з манастыром, пра царкоўна-археалагічны музей Мінскай духоўнай семінарыі, а таксама пра тыя помнікі культуры і мастацтва, якія ў свой час знаходзіліся ці дагэтуль захоўваюцца ў Свята-Успенскім манастыры. Напрыклад, анансуе дырэктар выдавецтва Вольга Ваніна, асобныя артыкулы падрабязна раскажуць пра Жыровіцкі ірмалагіён — помнік спеўнай культуры першай паловы XVII стагоддзя, славутае Евангелле Сапегі альбо так званую Жыровіцкую «Энцыклапедыю» XVI стагоддзя — унікальны рукапісны зборнік, па сутнасці, першае даведачна-энцыклапедычнае выданне на тэрыторыі Беларусі.

Аўтарамі больш чым 180 артыкулаў, якія ўвайшлі ў зборнік, выступілі вядомыя рэлігійныя дзеячы, даследчыкі царкоўнай гісторыі, мастацтвазнаўцы. Асноўная мова энцыклапедыі — беларуская, але частка артыкулаў прадубляваная на рускай і англійскай мовах. Кніга аздоблена вялікай калекцыяй ілюстрацый.

Дырэктар выдавецтва «Мастацкая літаратура» Алесь БАДАК.

Выдавецтва «Мастацкая літаратура» раскрывае тэму па-свойму — праз кнігу паэзіі **«Святло з Жыровіч»**. Яе аўтар, чалавек надзвычай цікавага і пакручастага лёсу, — сын вядомага скульптара, былы выкладчык музыкі, філосаф, публіцыст Алег Бембель, ён жа **паэт Зніч,** які ўжо шмат гадоў непарыўна звязаны са святым месцам. Ён прайшоў шлях ад смяротна хворага паслушніка Алега да інака Мікалая і манаха Іаана, насельніка Свята-Успенскага Жыровіцкага манастыра, і з цягам часу менавіта вера стала адным з асноўных матываў ягонай творчасці. Хоць тэма веры і духоўнасці, сцвярджае дырэктар выдавецтва «Мастацкая літаратура» Алесь Бадак, наогул уласцівая для беларускай літаратуры, нават нягледзячы на даволі працяглы перыяд бязбожнасці, калі ўсё, што датычылася рэлігіі, Бога, выкрэслівала цэнзура. У якасці доказу выдавец прыводзіць анталогію беларускай хрысціянскай паэзіі, над якой «Мастацкая літаратура» працуе з нядаўняга часу, — у ёй налічваецца больш за 100 імёнаў аўтараў, ад класікаў (хто ж не згадае «Маю малітву» Янкі Купалы, якая дзякуючы кампазітару Алегу Молчану і «Песнярам» стала помнікам не толькі літаратурным, але і музычным) да сучаснікаў. А значыць, паэтычныя развагі пра веру і духоўнасць знойдуць свайго чытача і цяпер.

Кніга вядомага беларускага мастацтвазнаўца, музейшчыка **Аляксандра Ярашэвіча «Жыровіцкі Свята-Успенскі манастыр»** ужо выходзіла ў выдавецтве «Беларусь» больш за 10 гадоў таму. Але сёлета яно было практычна цалкам абноўлена, у прыватнасці, наноў сабралі ілюстрацыйны матэрыял, які адлюстроўвае інтэр'еры і дэкор манастыра, паказвае від на Жыровічы з вышыні птушынага палёту і ў дэталях разглядае абразы... Асаблівасць кнігі, як кажа спецыяліст выдавецтва Анжэла Садоўская, у тым, што аўтар абапіраўся на навуковыя факты і даследаванні, але пры гэтым сціслa, ёміста і даступна для самага шырокага кола чытачоў распавёў гісторыю Жыровіцкага манастыра з часу заснавання да нашых дзён. Гэты аповед на трох мовах — беларускай, рускай і англійскай — маляўніча афармлены ў падарункавым выданні і адрасаваны шматлікім паломнікам, якія штогод прыязджаюць у абіцель.

Другая кніга, якую рыхтуе выдавецтва «Беларусь» да юбілею хрысціянскай святыні, — **«Цяпло Жыровіцкай святыні»** вядомага слонімскага краязнаўца, журналіста і пісьменніка **Сяргея Чыгрына.** Аўтар навукова-папулярнага даследавання шмат часу правёў у архівах Украіны, Польшчы і Літвы, збіраючы малавядомыя факты не толькі пра манастыр, але і наогул пра Слонімшчыну, гісторыю сваёй малой радзімы і не славутых ураджэнцаў. Як плануецца, гэтая кніга ўбачыць свет у канцы мая.

Вікторыя ЦЕЛЯШУК.

«РАСНАФТА» ВЫВУЧЫЦЬ... КЛЮЧАВЫХ ЖЫВЁЛ АРКТЫКІ

Некранутая прырода Арктыкі захоўвае мноства таямніц, якія чалавеку яшчэ трэба будзе разгадаць. Але зрабіць гэта далікатна, бо стаіць задача захаваць такую ж далікатную экасістэму Арктыкі, яе біялагічную разнастайнасць.

Праграма стала працягам маштабных даследаванняў белых мядзведзяў, маржоў і паўночных аленяў, выкананых «Раснафтай» у 2014–2018 гадах, па выніках якіх быў сабраны і сістэматызаваны ўнікальны навуковы матэрыял аб сучасным стане жывёл, што жывуць у Арктыцы.

Станіслаў ЗАЛАТЫ, дырэктар запаведніка «Ненецкі», падкрэслівае, што Арктыка — сапраўды ўнікальная прырода, унікальныя людзі, унікальны жывёльны свет. І задача стаіць глабальная: вывучыць і захаваць унікальную прыроду Арктыкі.

Нафтавая кампанія «Раснафта» пачала рэалізацыю праграмы ацэнкі ўстойлівасці арктычных экасістэм на падставе даследавання ключавых відаў арктычных жывёл: белага мядзведзя, атлантычнага маржа, дзікага паўночнага аленя і белай чайкі. У перыяд да 2023 года ўключна кампанія правядзе 8 экспедыцый на мора Лапцевых, Баранцава і Карскае моры.

Падчас анлайн-прэзентацыі праграмы **Міхаіл ЛЯВОНЦЬЕЎ, прэс-сакратар «Раснафты»**, паведаміў: «Стратэгія кампаніі нацэлена на максімальна беражлівае стаўленне да навакольнага асяроддзя, захаванне біялагічнай разнастайнасці». Маштаб маючых адбыцца даследаванняў стане беспрэцэдэнтным у гісторыі вывучэння рэгіёна. Навуковая работа ў такіх аб'ёмах раней у Арктыцы не ажыццяўлялася.

Так, напрыклад, апошнія глабальныя назіранні паўночных аленяў праводзіліся больш чым трыццаць гадоў таму. Сёння патрэбныя новыя веды аб стане папуляцыі.

«Раснафта» рэалізуе праграму захавання біялагічнай разнастайнасці Арктыкі, клапоцячыся пра яе бяспечнае асваенне ў далейшым і захаванне яе ўнікальных экасістэм. Праграма прадугледжвае даследаванні марскіх экасістэм, назіранні за відамі жывёл, якія з'яўляюцца індыкатарамі экасістэмы Арктыкі, таксама ўключае навукова абгрунтаваную ацэнку адчувальнасці тэрыторыі і месцаў пражывання, распрацоўку рэкамендацый па арганізацыі маніторынгу стану экасістэм.

У рамках экспедыцый плануецца правесці больш за 170 гадзін авіяцыйных даследаванняў, у тым ліку пры дапамозе беспілотных лятальных апаратаў. Аэраздымка будзе праведзена на плошчы звыш 500 тысяч квадратных кіламетраў. У ходзе больш чым 200 сутак палявых назіранняў плануецца выканаць пазначэнне і кальцаванне звыш 100 асобін жывёл і птушак, адабраць больш за 1000 біялагічных узораў для наступнага лабараторнага аналізу. Пасля правядзення палявых даследаванняў аналіз атрыманых матэрыялаў будзе праводзіцца ў 10 лабараторыях краіны, у тым ліку рэгіянальных. Плануецца правесці некалькі тысяч аналізаў.

ИНН 7702420062.